

VŠEOBECNÁ OSOBNOSTNÍ PRÁVA

OSNOVA:

1. Obecný výklad
2. Právní zakotvení
3. Subjekty práva na ochranu osobnosti
4. Předmět všeobecných osobnostních práv
5. Omezení všeobecných osobnostních práv
6. Prostředky ochrany osobnosti
7. Prostředky ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby
8. Zvláštní osobností práva tvůrčí
9. Soukromoprávní prostředky ochrany osobních údajů

LITERTURA:

Švestka J., Jehlička, P., Pavlík, P., Knap, K., Plecítý, V.: *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, 3. vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 1996.

Kužilek, O., Žantovský, M.: *Svoboda informací – Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*, Linde Praha a.s., Praha 2002.

Sokol, T.: *Tisk a právo*, ORAC, Praha, 2001.

Bartoň, M.: *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*, Linde, Praha, 2002.

Hajn, P.: *K přiměřenému zadostiučinění ve sporech na ochranu osobnosti*, *Bulletin advokacie*, 4/2003, str. 9-10.

Doležilek, J.: *Veřejná kritika a právo na ochranu osobnosti*, *Právní praxe*, 2/1997, str.125

Filip, J.: *Dogmatika svobody projevu z hlediska teorie, legislativy a soudní praxe*, *Časopis pro právní vědu a praxi*, 4/1998, str.628

Mates, P.: *Ochrana osobních údajů*, Karolinum, Praha UK, 2002

Devátý, S., Toman, P.: *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*, Linde a.s., Praha, 2001.

JUDIKATURA:

1. OBECNÝ VÝKLAD

všeobecná osobnostní práva.

základní práva: nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná.

Základní znaky:

- a) osobní, nemajetkový charakter
- b) náleží každé fyzické osobě jako individualitě
- c) působí erga omnes, jedná se o právo absolutní právní povahy
- d) nepodléhají promlčení ani prekluzi.

2. ÚSTAVNÍ A ZÁKONNÉ ZAKOTVENÍ VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTNÍCH PRÁV

1) Podle čl. 10 odst. 1 **LZPS** „každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno“.

2) **Mezinárodní smlouvy dle čl. 10 Ústavy**, např.:

- *Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948.*
- *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* (vyhláška MZV č. 120/1976 Sb.),
- *Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, (sděl. č. 209/1992 Sb.), včetně *Protokolů*,
- *Evropská Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva o lidských právech a biomedicině)*, (sděl. č. 96/2001 Sb. m. s.), včetně *Dodatkového protokolu o zákazu klonování lidských bytostí*. (sděl. č. 97/2001 Sb. m. s.) atd.
- *Úmluva o právech dítěte* (sdělení č. 104/1991 Sb.).

3) vnitrostátní zákonné normy (všechny předpisy v aktuálním znění):

- § 11 a násl. občanského zákoníku
- zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a změně některých zákonů (transplantační zákon)
- zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů
- § 10 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- § 7, § 60 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce
- § 133a občanského soudního řádu
- § 21 a násl. zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
  - zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
  - zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv
  - např. § 206 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona
  - § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích

3. SUBJEKTY VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTNÍCH PRÁV

- a) **právo na ochranu fyzických osob**, tj. na ochranu osobnosti fyzické osoby
- b) **právo na ochranu právnických osob**, které je občanským zákoníkem taxativně zúženo jen na právo na ochranu názvu a dobré pověsti právnické osoby.

Postmortální ochrana osobnosti - § 15 OZ

Základním rysem ochrany osobnostních práv fyzické osoby je skutečnost, že zásah do těchto práv je možný pouze se svolením dotčené fyzické osoby

4. PŘEDMĚT VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTNÍCH PRÁV

Předmětem všeobecného osobnostního práva je osobnost fyzické osoby v její psychické a morální jednotě a jednotlivé hodnoty, které tvoří celistvost osobnosti fyzické osoby a jsou předmětem dílčích osobnostních práv, které všeobecné osobnostní právo jako právo jednotné zahrnuje.

Vymezení předmětu všeobecných osobnostních práv obsahuje ustanovení § 11 OZ

Demonstrativní výčet

- a) zdraví (včetně duševní a tělesné integrity)
- b) občanská čest
- c) lidská důstojnost
- d) soukromí
- e) jméno (nejen jméno a příjmení jak je zapsáno v matrice, ale i přezdívka či krycí jméno – pseudonym)
- f) projevy osobní povahy (včetně písemností osobní povahy jako jsou osobní dopisy, deníky apod.)

g) jiné předměty práva na ochranu osobnosti, v občanském zákoníku výslovně neuvedené (např. osobní svoboda, osobní tajemství, listovní tajemství, podoba, hlas, životopisné a jiné osobní údaje, zdravé životní prostředí, dobré jméno, profesní, obchodní, vědecká čest, svoboda vyznání a náboženského cítění, pracovní síla, apod.)

5. OMEZENÍ VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTNÍCH PRÁV

se svolením fyzické osoby (smluvní omezení)

na základě zákona

tzv. **bezúplatné zákonné licence:**

Zákonná úřední licence (§ 12 odst 2)

Zákonná licence vědecká a umělecká (§ 12 odst. 3)

Zákonná licence zpravodajská (reportážní)

Použití (pořízení) těchto chráněných hodnot:

- **nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby**
- **v případě pochybností vykládat restriktivně**

Dle judikatury Ústavního soudu musí být vždy zaručena základní ochrana důstojné existence dotčené fyzické osoby.

6. PROSTŘEDKY OCHRANY VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTNÍCH PRÁV

Prostředky ochrany jsou zakotveny v nejrůznějších soukromoprávních i veřejnoprávních právních předpisech.

Ochrana se týká porušení i ohrožení práva

Občanský zákoník zakotvuje obecné i zvláštní právní prostředky ochrany osobnosti.

Základním předpokladem odpovědnosti podle § 13 OZ je existence **neoprávněného zásahu objektivně způsobilého narušit, popř. ohrozit osobnostní práva** chráněná ustanovením § 11 OZ.

1) ZVLÁŠTNÍ ŽALOBNÍ NÁROKY

- 1) **zápůrčí (negatorní) žaloba**
- 2) **restituční žaloba (odstraňovací).**
- 3) **satisfakční žaloba.**
  - a) **přiměřené zadostiučinění morální**
  - b) **náhrada nemajetkové újmy v penězích (přiměřené zadostiučinění peněžité)**

Soud musí přitom přihlížet k **taxativně stanoveným zákonným kritériím:**

ba) k závažnosti vzniklé nemajetkové újmy (osobnostní povahy)

bb) k okolnostem, za nichž k ohrožení nebo porušení osobního práva na ochranu osobnosti došlo

Morální satisfakce

Peněžité satisfakce

- vždy ve formě jednorázové částky

Soudní příslušnost u sporů z ochrany osobnosti:

§ 9 odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu jsou k rozhodování sporů z ochrany osobnosti v I. stupni příslušné krajské soudy.

2) NÁHRADA ŠKODY § 16 a § 420 a násl.

3) VYDÁNÍ BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ.

4) OCHRANA TRESTNĚPRÁVNÍ

5) OCHRANA SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

7. SOUKROMOPRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY NÁZVU A DOBRÉ POVĚSTI PRÁVNICKÉ OSOBY

- **dobrá pověst**

- **název** osoby právnické - §19b OZ

a § 8 a násl. ObchZ – **ochrana obchodní firmy**

8. ZVLÁŠTNÍ OSOBNOSTNÍ PRÁVA TVŮRČÍ

- náleží pouze člověku – **tvůrci**, kterým může být pouze fyzická osoba, což vyplývá z povahy tvůrčí činnosti (tvorby) samé.

- vztahují se k tvůrčím duševním plodům osobnosti fyzické osoby.

Mezi tato práva patří:

1) **osobní právo na ochranu autorství,**

2) **osobní právo na ochranu původcovství výkonu výkonného umělce**

3) **osobní právo na ochranu původcovství ideálních předmětů průmyslových práv,**

možný souběh zvláštní ochrany autorskoprávní nebo průmyslověprávní a obecné občanskoprávní podle § 13 OZ.

9. SOUKROMOPRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zvláštní soukromoprávní režim je v případě osobních údajů stanoven na *základě zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů*